

Bu gün televiziya kanalları artıqca ədəbi, əyləncəli, dram, publisistik və s. verilişlər öz rəngarəngliyi ilə fərqlənir. Saydığımız verilişlərin hər biri özünəməxsus üslub və janr keyfiyyətlərinə malikdir. Ədəbi-dram verilişlərinin bir növü də ədəbi portretlərdir. Ədəbi portret dedikdə, ilk öncə hər hansı bir şair, yazıçı, istərsə də dövlət xadimi haqqında hazırlanan verilişlər nəzərdə tutulur. Portret həm də bədiiləşdirilmiş həqiqətdir. Hər hansı bir şəxsiyyətin və ya həyat hadisəsinin necə gəldi təsvir

Elmi-texniki inqilabın ən yeni nailiyyətləri əsasında meydana gəlmiş televiziya uzun illər ərzində dərin estetik məzmun kəsb etmiş, eyni zamanda cəmiyyətin bütün sahələrinə nüfuz etmişdir. Kütləvi informasiya vasitələrinin, xüsusən televiziyanın meydana gəlməsi, yeti, zolu və inkişafı əsl sənət hadisəsinə çevrilmişdir.

edilməsi ilə portret yaratmaq mümkün deyil. Hər bir sənətkarın və ya şəxsiyyətin portret yaradıcılığını onun dünyagörüşü, fikirləri, ideyaları ilə bərgə tədqiq etmək lazımdır. Sözü gedən şəxsiyyətin fəaliyyəti, onun dramatiklə dolu həyatı, tarixi mübarizələri açıqlıb göstərilməlidir. Bu da hazırlanan verilişin daha baxımlı olmasına gətirib çıxaracaqdır. Hazırlanan verilişin inandırıcılığına nail olmaq üçün müxtəlif ideya-estetik prinsiplərdən, müasir metod və üsullardan, emosional-hissi ifadə vasitələrindən və digər bədii təsvir elementlərindən düzgün istifadə edilməlidir.

Ədəbi-dram verilişlərinin portret janrı insanı obrazlı şəkildə təcəssüm etməyə, və canlandırmaqdan ibarətdir. Portret janrı

verilişlərin sənətkarlıq cəhətdən bitkinliyi, tamlığı tamaşaçı diqqətini cəlb etməyə gətirib çıxara bilər. İnsan təfəkkürü obyektiv aləmin, ictimai həyatın dərkilə bağlı olduğundan hazırlanan hər bir veriliş də yarandığı dövrün ictimai mühiti ilə səsleşir, onun müxtəlif cəhətlərini əks etdirir. İctimai həyatın nöqsanlarını üzə çıxardır, xeyir-xahlığı alqışlayır, pisliklərə nifrət oyadır, kütlələri mübarizəyə ruhlandırır. İctimai mühitə təsir etmək üçün incəsənət və mədəniyyət ilk növbədə həmin mühitin xarakterini, real mənşəsini yaradır. Təsvirin reallığına, inandırıcılığına əlvan obrazlar sistemi ilə, xarakterlərin tamlığı, bədii təsvir vasitələrinin zənginliyi ilə nail olmaq mümkündür.

Televiziya ədəbi portretlər

Portret janrılı televiziya proqramı müəyyən ssenarist tərəfindən ssenariləşdirilir. Ssenarist xüsusi bədii lövhələr vasitəsilə obrazın daxilini, həyat və yaradıcılığını açır. Rejissor isə obrazın xarakterini göstərməklə portretin yaşadığı dövrün və mühitin mənşəsini yaradır.

Rejissor bu zəmində olan həyat hadisələrini və real faktları ümumiləşdirərək, ən mühüm həyat materialını öz ideya istiqamətinə uyğun canlandırmaqla portret yaratmağa nail olur. Əsl portret nəinki daxili

psixoloji məzmunu, həm də dövrünü daxili mühiti ilə birlikdə rejissorun emosional, intellektual aləminin ümumiləşmiş obrazıdır.

Çox təəssüflə qeyd etmək istərdim ki, bəzi rejissorlar hazırladıqları verilişin dərinliyinə getməyib, çox asan üsuldən istifadə edirlər. Ədəbi portretlər silsiləsindən çəkilmiş verilişlər və onların rejissorları haqda qeydlərimi növbəti məqalələrimdə sizə çatdıracağam.

Portret janrı estetik idealın təcəssümüdür. Bədiilik, estetiklik televiziyanın ilk qanunlarından biri sayılır. Hər bir veriliş estetik cəhətdən yüksək olmalıdır ki, baxımlı, duyumlu olsun, eyni zamanda tamaşaçılardan zövqünü oxşasın.

Aygün ABBASOVA,
ADMİU-nin magistri

Ədəbiyyat

1. Товсмоноров Г.А. Зеркало сцены: о профессии режиссера. Л. "Искусство", 1980.

2. Dadaşov A.Ə., Məhərrəmov Q.M. Televiziya və radio tamaşaları. B. "Təhsil", 1999.

3. Козаков М.С. Когда нащупано зерно образа (Актёр на телевидении). М.1976.

4. Əliyev A. Azərbaycan televiziya teatrının inkişaf mərhələləri. "Mədəni-maarif işi" jurnalı 2007, №1/2.